

Рэпертуарныя мадэлі П. Верлена ў перакладах М. Багдановіча

Садко Л.М.

Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры
Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Мінск

У полісістэме айчыннай паэзіі к. XIX – п. XX ст. па аб'ектыўных прычынах складаецца сітуацыя высокай запатрабаванасці наватарскіх сродкаў мастацкай выразнасці, новых рэпертуарных мадэляў. Перакладныя творы М. Багдановіча, у прыватнасці пераклады-перастварэнні вершаў П. Верлена, валодаюць наборам агульных прыкмет і сеткай узаемасувязяў з сусветным прыгожым пісьменствам, распрацоўваюць наватарскія для беларускай літаратуры мастацкія рэпертуарныя мадэлі мадэрнісцкай лірыкі.

Мэта дадзенага даследавання – комплекснае вывучэнне рэпертуарных мадэляў у перакладах М. Багдановіча твораў П. Верлена і вызначэнне статусу гэтых перакладаў з пункту гледжання іх “першаснасці” і “другаснасці” ў полісістэме айчыннай паэзіі к. XIX – п. XX ст.

Матэрыял і метады. *Аб'ектам вывучэння выступаюць пераклады М. Багдановіча твораў П. Верлена (22 тэксты). Метадалагічная аснова даследавання – працы І. Эвен-Зоха, А. Кабаковіч, Г. Сініла, С. Велікоўскага, С. Баснет. Даследаванне грунтуецца на культурна-гістарычных прынцыпах, метадах полісістэмістыкі і кампаратывістыкі, прыёмах культуралагічнага перакладазнаўства.*

Вынікі і іх абмеркаванне. *У прымаючай культуры (у культуры мовы перакладу), згодна з полісістэмістыкай І. Эвен-Зоха, іншы раз складваюцца такія абставіны, калі транслаталогія становіцца важнай крыніцай інавацый у розных сацыякультурных сферах, а пераклады займаюць “першаснае” становішча ў нацыянальнай літаратуры. У дадзеным даследаванні выяўлены асноўныя верленаўскія рэпертуарныя мадэлі як крыніцы інавацый для беларускай паэзіі к. XIX – п. XX ст. і высветлены прыёмы і спосабы стварэння на іх аснове самабытнай сістэмы мастацкай выразнасці ў перакладах М. Багдановіча.*

Заклучэнне. *Прыклад творчай перапрацоўкі рэпертурэм лірыкі П. Верлена, адаптацыя класічных мадэляў мадэрнісцкай паэзіі на глебе маладой беларускай літаратуры ў творчасці М. Багдановіча – сур'ёзныя і плённыя досведы, што гавораць пра асабліва важную ролю перыферыйнай (перакладной) літаратуры ў падтрыманні балансу нацыянальнай мастацкай сістэмы. Так, літаратурнае наватарства М. Багдановіча, віртуознае валоданне рэпертурэмамі-новаўвядзеннямі, запазычанымі з сусветнай паэзіі, дазваляюць гаварыць пра ізаморфнасць некалькіх літаратурных сістэм (французскай і беларускай), пра запатрабаванасць тых ці іншых мастацкіх рэпертураў у пэўны перыяд.*

Ключавыя словы: *рэпертуарная мадэль, пераклад, нацыянальнае беларускае адраджэнне, М. Багдановіч, П. Верлен.*

P. Verlaine's Repertoire Models Translated by M. Bagdanovich

Sadko L.M.

Centre of Belarusian Culture, Language and Literature
of the National Academy of Sciences, Minsk

In the polysystem of the national poetry of the XIXth – XXth centuries for objective reasons, there is a high demand for innovative means of artistic expression, new repertoire models. M. Bagdanovich's translated works, in particular the translations of P. Verlaine's poems, have a set of common features and a network of connections with the world's literature, develop innovative artistic repertoire models of modernist poetry for Belarusian literature.

The research purpose is a comprehensive study of the repertoire models in M. Bagdanovich's translations of P. Verlaine's works and identification of the status of these translations as “primary” and “secondary” in the polysystem of the national poetry of the XIXth – XXth centuries.

Material and methods. *The object of the study is translations of M. Bagdanovich's works by P. Verlaine (22 texts). The methodological basis of the research is the works of I. Even-Zohar, A. Kabakovich, G. Sinil, S. Velikovskiy, S. Bassnett. The study is based on cultural and historical principles, methods of polysystematics and comparative studies, methods of cultural translation studies.*

Findings and their discussion. *In the host culture (in the culture of the language of translation), according to the polysystemics of I. Even-Zohar, sometimes there are circumstances when translatology becomes an important source of innovation in various social and cultural spheres, and translations occupy a “primary” position in the national literature. This study reveals the main Verlaine repertoire models as the sources of innovation for Belarusian poetry of the XIXth – XXth centuries; methods and ways of creating on their basis an original system of artistic expression in M. Bagdanovich's translations are clarified.*

Conclusion. *An example of creative reworking of P. Verlaine's repertoire, adaptation of classical models of modernist poetry on the basis of young Belarusian literature in the works of M. Bagdanovich are serious and fruitful experiences that speak of a particularly important role of peripheral (translated) literature in maintaining the balance of the national art system. Thus, M. Bagdanovich's literary innovation, virtuoso mastery of repertoire-innovations borrowed from world poetry, allow us to speak about the isomorphism of several literary systems (French and Belarusian), about the demand for certain artistic repertoires in a certain period.*

Key words: *repertoire model, translation, national Belarusian revival, M. Bagdanovich, P. Verlaine.*